

BS/93/2013

TRUDNA PAMIĘĆ: WOŁYŃ 1943

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2013 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

- ✓ Obecne relacje między Polską i Ukrainą najczęściej oceniane są ambiwalentnie. Blisko połowa badanych (46%) określa je jako ani dobre, ani złe, a 18% respondentów nie ma wyrobionego zdania w tej sprawie. Odsetek osób postrzegających stosunki polsko-ukraińskie jako dobre, jest tylko nieznacznie większy niż odsetek tych, które oceniają je krytycznie (21% wobec 15%).

- ✓ Wspólna historia Polaków i Ukraińców postrzegana jest raczej jako potencjalna przyczyna konfliktu niż podstawa, na której można budować partnerskie relacje. Ponad połowa badanych (54%) uważa, że przeszłość dzieli oba narody, a tylko jedna czwarta (24%) sądzi, że je łączy.

- ✓ Mniej więcej połowa ankietowanych (47%) nie ma podstawowej wiedzy na temat rzezi wołyńskiej, niemniej wydarzenia te najczęściej są postrzegane jako zbrodnia popełniona przez Ukraińców na Polakach (30%). Tylko dwóch na stu badanych (2%) skłonnych jest twierdzić, że ofiary i sprawcy byli po obu stronach.

Jedenastego lipca 1943 roku oddziały Ukraińskiej Powstańczej Armii zaatakowały blisko sto wsi położonych w powiatach horochowskim, włodzimierskim i kowelskim, w dawnym województwie wołyńskim, co było kulminacją zbrodni dokonanej na ludności Wołynia przez ukraińskich nacjonalistów. Dramaturgii tym wydarzeniom – oprócz skali¹ – dodaje fakt, że sprawcami zbrodni byli nie tylko członkowie formacji militarnych, ale też cywile. Część morderstw miała miejsce w świątyniach, ich ofiarami były również kobiety i dzieci, a same zbrodnie cechowały się wyjątkowym okrucieństwem. W tym roku mija siedemdziesiąta rocznica tych wydarzeń.

Wypadki, jakie miały miejsce na Wołyniu w latach 1943–1944, nadal stanowią jedną z białych plam we wspólnej historii Polski i Ukrainy. Są również polem konfliktu o pamięć zarówno dla zwykłych ludzi, zawodowych historyków, jak i przedstawicieli władz obu krajów. Rozbieżność stanowisk dotyczy nie tylko sposobu interpretacji tych tragicznych wydarzeń, ale też podstawowych kwestii faktograficznych. Przedmiotem sporu jest odpowiedzialność za wydarzenia sprzed siedemdziesięciu lat, ich motywy, sprawstwo, a także liczba ofiar.

Kontrowersje wokół tragedii wołyńskiej widoczne są również w warstwie semantycznej. Wydarzenia z 1943 roku nazywane są rzezią, ludobójstwem (nawet ludobójstwem okrutnym – *genocidium atrox*), czystką etniczną, masakrą, antypolskimi akcjami, wspólną tragedią czy też wojną domową lub konfliktem sąsiedzkim.

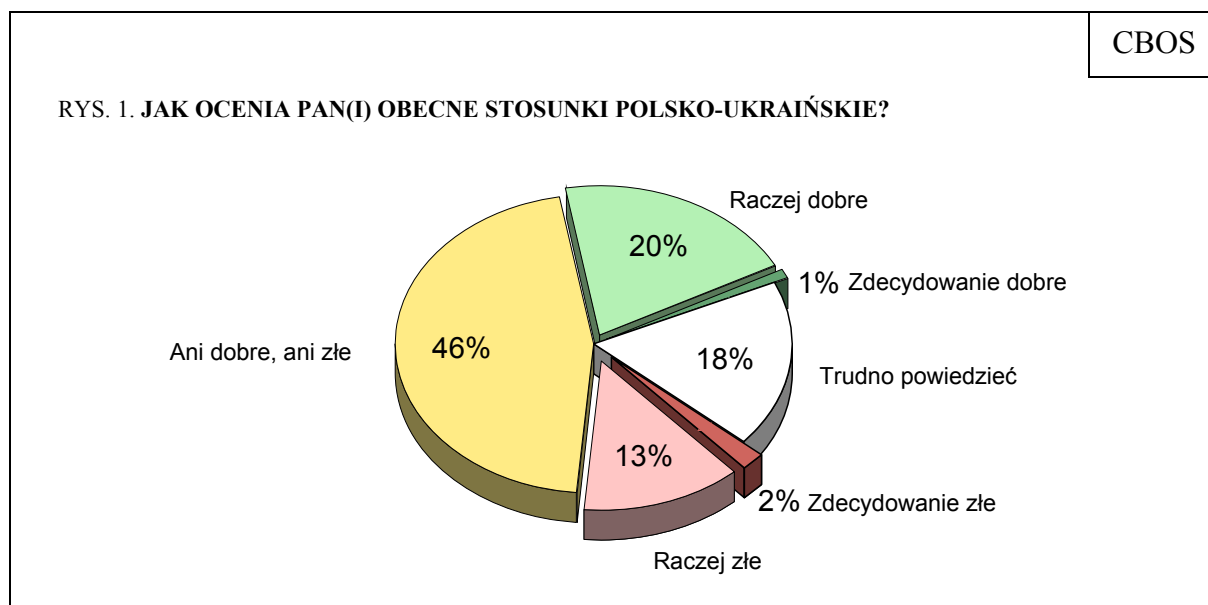
W czerwcowym sondażu² poprosiliśmy ankietowanych o ocenę obecnych stosunków polsko-ukraińskich i znaczenia przeszłości dla tych relacji. Podjęliśmy również próbę rekonstrukcji polskiej pamięci o rzezi wołyńskiej w zakresie znajomości tego faktu oraz funkcjonujących opinii na temat tego, kto był ofiarą, a kto sprawcą tej zbrodni.

¹ Według szacunków przyjmuje się, że na Wołyniu i w Galicji Wschodniej zostało zamordowanych około stu tysięcy Polaków i kilkanaście tysięcy Ukraińców. Por. G. Motyka, *Od rzezi wołyńskiej do akcji „Wisła”*. *Konflikt polsko-ukraiński 1943-1947*, Kraków 2011, s. 446 i n.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (277) przeprowadzono w dniach 6–12 czerwca 2013 roku na liczącej 1010 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

STOSUNKI POLSKO-UKRAIŃSKIE Z HISTORIA W TLE

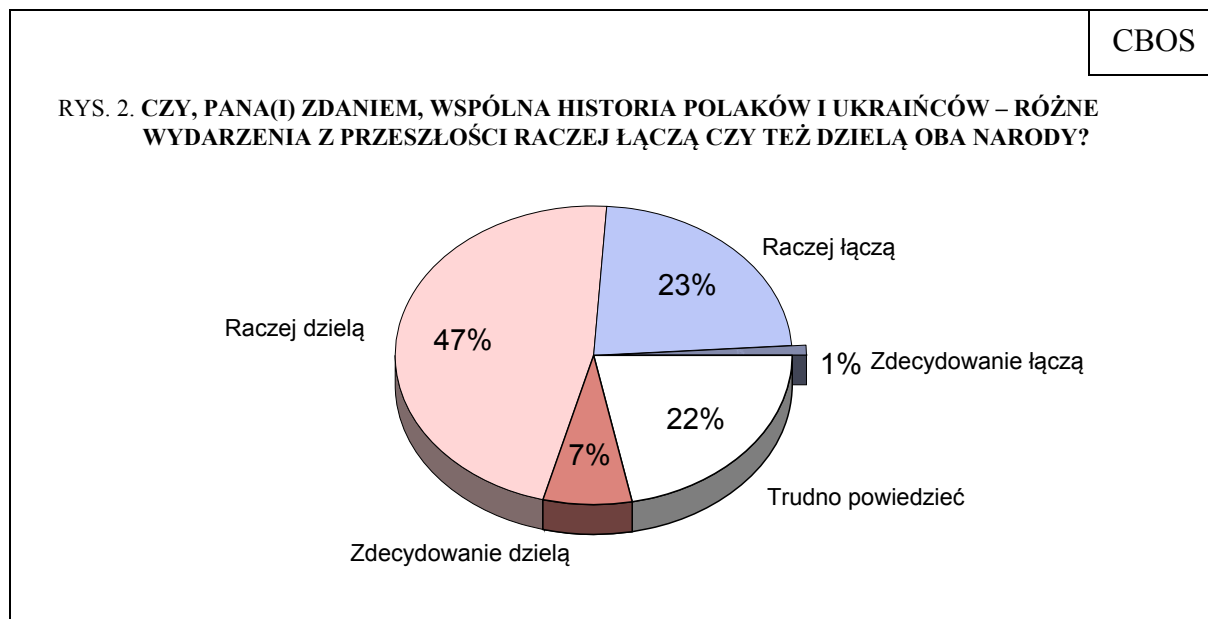
Obecnie w społecznej ocenie relacji polsko-ukraińskich najczęstsze są opinie ambiwalentne. Blisko połowa badanych (46%) uważa, że stosunki między Polską i Ukrainą nie są ani dobre, ani złe, a 18% respondentów nie ma zdania w tej sprawie. Tylko co piąty ankietowany (21%) określa te relacje jako dobre, a mniej więcej co siódmy (15%) ocenia je krytycznie.

Ocena stosunków polsko-ukraińskich jest zróżnicowana ze względu na wiek badanych. Im starsi są respondenci, tym częściej wyrażają krytycyzm w tej sprawie, rzadziej natomiast określają stosunki ze wschodnim sąsiadem jako dobre. Wśród najmłodszych ankietowanych (od 18. do 24. roku życia) blisko trzech na dziesięciu (29%) określa je jako dobre, podczas gdy w grupie osób mających 65 lat i więcej odsetek ten jest prawie o połowę mniejszy (16%). Młodzi są też mniej krytyczni w omawianej kwestii. Wśród respondentów w wieku 18–24 lata obecne stosunki polsko-ukraińskie źle ocenia tylko co dziesiąty, podczas gdy wśród osób mających przynajmniej 55 lat – co piąty (20%).

pozytywnie o stosunkach Polski z Ukrainą częściej niż inni wypowiadają się też mieszkańcy największych miast (27%), osoby legitymujące się średnim wykształceniem (26%) i dobrze oceniające swoją sytuację materialną (29%).

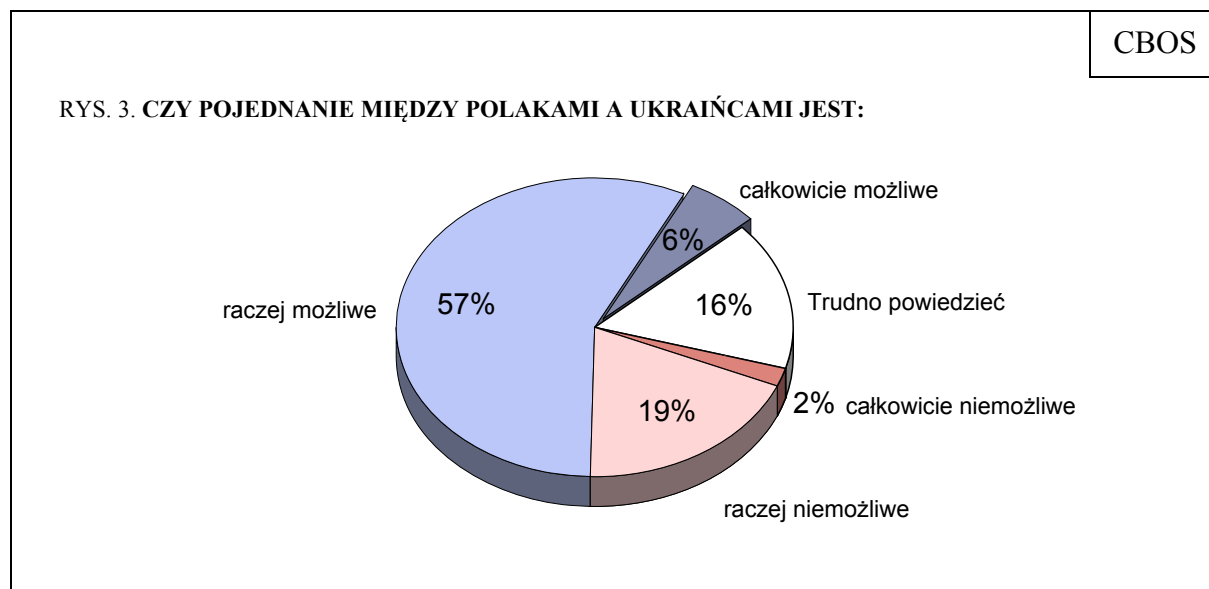
Niezależnie od oceny obecnych stosunków polsko-ukraińskich wspólna przeszłość Polaków i Ukraińców postrzegana jest raczej jako potencjalna przyczyna konfliktu niż podstawa, na której można budować dobre sąsiedztwo. Ponad połowa respondentów (54%) wyraża opinię, że wspólne doświadczenia z przeszłości są tym, co dzieli oba narody, a tylko jedna czwarta (24%) jest zdania, że historia łączy Polaków i Ukraińców.

Opinie w tej sprawie znacząco różnicuje wiek badanych. Wśród najmłodszych respondentów, którzy nie ukończyli 25. roku życia, mniej więcej tyle samo sądzi, że wspólna przeszłość Polaków i Ukraińców łączy oba narody (40%), co wyraża opinię przeciwną (39%). W pozostałych wyodrębnionych grupach wiekowych przeważa pogląd, że wspólne doświadczenia są obciążeniem dla relacji polsko-ukraińskich. Częściej niż inni opinię tę wyrażają ankietowani po 45. roku życia, a w szczególności mający od 55 do 64 lat, wśród których tylko 16% dostrzega pozytywne aspekty wspólnej historii, a 68% uważa, że jest ona potencjalnym źródłem antagonizmów.

Konstruktywną dla dwustronnych stosunków rolę wspólnej historii Polaków i Ukraińców częściej dostrzegają ankietowani z wyższym wykształceniem (30%), mieszkańcy największych miast (32%) i osoby oceniające swoją sytuację materialną jako dobrą (30%). Niemniej trzeba zaznaczyć, że we wszystkich tych grupach społeczno-demograficznych przeważa opinia przeciwna.

Mimo że badani interpretują wspólną historię obu narodów na ogół jako obciążającą, trzykrotnie więcej ankietowanych sądzi, że pojednanie między Polską i Ukrainą jest możliwe (63%), niż wyraża przeciwną opinię (21%).

Możliwość dobrych relacji ze wschodnim sąsiadem częściej dostrzegają osoby mieszkające w największych miastach (72%), mające dyplom wyższej uczelni (75%) i zadowolone ze swojej sytuacji materialnej (71%). Na trudności w pojednaniu między oboma narodami w większym stopniu wskazują natomiast ludzie starsi (23%), wśród których relatywnie najmniej osób (51%) uważa, że jest ono możliwe, respondenci z wykształceniem podstawowym (26%) i osoby niezadowolone z własnych warunków materialnych (30%).

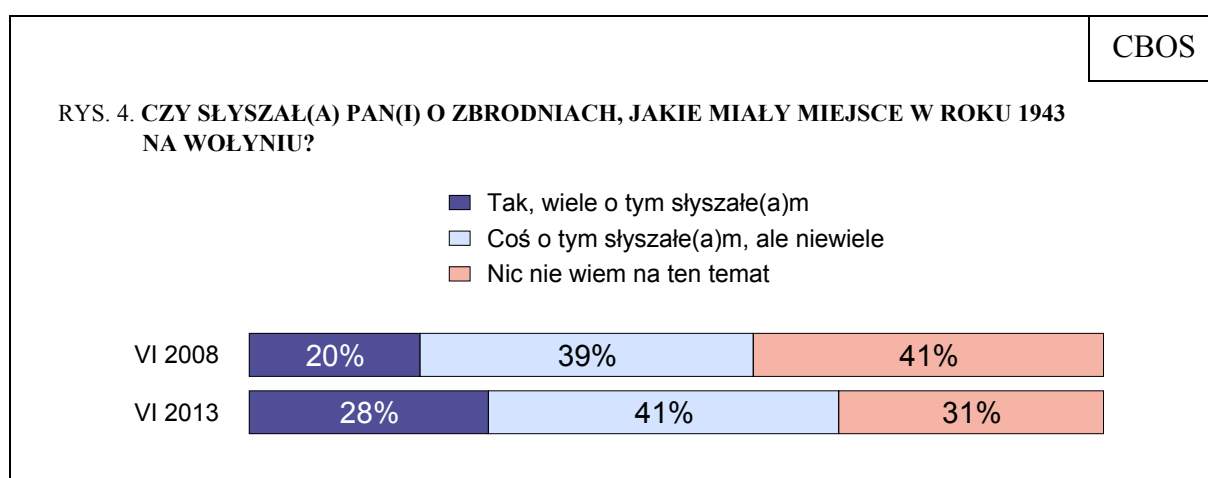
W ciągu ostatnich pięciu lat opinie w tej sprawie uległy zmianie. Wprawdzie nadal, tak jak w 2008 roku, większość ankietowanych uważa, że pojednanie między Polakami i Ukraińcami jest możliwe, jednak odsetek ten zmniejszył się o 12 punktów (z 75% do 63%). Wzrosła natomiast liczba osób, które sądzą, że jest ono niemożliwe (o 8 punktów, do 21%).

Tabela 1

Czy, Pana(i) zdaniem, pojednanie między Polakami a Ukraińcami jest:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VI '97	IV '99	V '00	V '01	IX '02	VII '03	V '04	XII '04	VI '05	V '06	VI '07	VI '08	VI '13
	w procentach												
– możliwe	58	57	67	64	73	63	60	81	74	77	79	75	63
– niemożliwe	39	40	32	35	25	37	35	14	22	18	10	13	21
Trudno powiedzieć	3	3	1	1	2	0	5	5	4	5	11	12	16

PAMIĘĆ O RZEZI WOŁYŃSKIEJ

Większość respondentów (69%) deklaruje, że ma przynajmniej minimalną wiedzę o wydarzeniach, które miały miejsce na Wołyniu w 1943 roku, w tym nieco ponad jedna czwarta (28%) twierdzi, że wiele o nich słyszała. W porównaniu z pomiarem z 2008 roku zmniejszył się (o 10 punktów) odsetek badanych, którzy nic nie wiedzą o rzezi wołyńskiej – obecnie deklaracje takie składa 31% ankietowanych. Zwiększył się natomiast (o 10 punktów) odsetek osób mających choćby minimalną wiedzę w tym zakresie, w szczególności tych, które wiele słyszały na ten temat (wzrost o 8 punktów).

Ankietowanych, którzy deklarowali, że mają choćby minimalną wiedzę o wydarzeniach sprzed siedemdziesięciu lat, zapytaliśmy, kto ich zdaniem był sprawcą, a kto ofiarą rzezi. Pytanie to miało formę otwartą, co oznacza, że respondenci nie wybierali gotowych odpowiedzi, ale sami je formułowali.

Wśród badanych, którzy cokolwiek słyszeli o wydarzeniach na Wołyniu, połowa twierdzi, że ofiarą zbrodni była ludność polska (52%), w tym co setny (1%) oprócz Polaków wymienia wśród ofiar również inne narodowości – Żydów, Czechów, Niemców lub Ormian. Według 9% ankietowanych ginęli zarówno Polacy, jak i Ukraińcy, a jedynie nieliczni (2%) twierdzą, że ucierpiała tylko ludność ukraińska.

Mimo deklarowanej wiedzy w tym zakresie co czwarty respondent (26%) nie potrafił powiedzieć, kto był ofiarą zbrodni, a odpowiedzi niemałej grupy badanych wskazują, że mylą oni rzeź wołyńską z innymi tragicznymi wydarzeniami z okresu II wojny światowej. Blisko co dziesiąty (9%) mówiąc o ofiarach zbrodni wymienia polskich oficerów i wojskowych (6%) lub szerzej – polskie elity, tym samym błędnie kojarząc wydarzenia na Wołyniu

ze zbrodnią katyńską. Trzech na stu badanych (3%) udziela odpowiedzi lapidarnych, wskazując, że ofiarą tamtych wydarzeń była ludność rdzenna lub po prostu niewinni ludzie. Znikoma liczba respondentów (poniżej 0,5%) jest zdania, że na Wołyniu zabijano wyłącznie Żydów, Niemców bądź Rosjan.

ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE SŁYSZAŁY O ZBRODNIACH, JAKIE MIAŁY MIEJSCE NA WOŁYNIU W 1943 ROKU

		CBOS
Kto, według Pana(i) wiedzy, padł wówczas ofiarą tych wydarzeń?		N=689
Polacy		52%
Polacy		51%
Polacy i przedstawiciele innych narodowości – Żydzi, Niemcy, Czesi, Ormianie		1%
Polacy i Ukraińcy		9%
Ukraińcy		2%
Skojarzenia z Katyniem		9%
Oficerowie i żołnierze polscy		6%
Elity i inteligencja		3%
Ludność rdzenna, niewinni ludzie (bez wskazywania na narodowość)		3%
Inne narodowości (Rosjanie, Żydzi, Niemcy)		poniżej 0,5%
Nie wiem		26%

O tym, jak wiele nieporozumień nagromadziło się wokół wydarzeń na Wołyniu, świadczą też odpowiedzi badanych na pytanie o to, kto był sprawcą zbrodni. Ogółem więcej niż połowa tych, którzy cokolwiek słyszeli o rzezi wołyńskiej, twierdzi, że wina za nią spoczywa na Ukraińcach (52%). Takiej odpowiedzi udzieliło wprost 29% respondentów, kolejne 21% określa sprawców jako ukraińskich nacjonalistów (*banderowcy, UPA*), a nieliczni (2%) doprecyzowują, że obok Ukraińców w zbrodniach brali udział Rosjanie i Niemcy lub też zrzucają odpowiedzialność na ukraińskich przywódców. Tylko trzech na stu badanych (3%) dostrzega winę po obu stronach twierdząc, że sprawcami zbrodni byli zarówno Ukraińcy, jak i Polacy, a znikoma grupa (1%) wini jedynie stronę polską.

Znaczna część ankietowanych (łącznie 13%) jest zdania, że zbrodni dokonali Niemcy lub Rosjanie (12%) albo też udziela innych odpowiedzi (1%). Blisko jedna trzecia respondentów (31%) mimo deklaracji, że słyszała o rzezi wołyńskiej, nie potrafi powiedzieć, kto był jej sprawcą.

ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE SŁYSZAŁY O ZBRODNIACH, JAKIE MIAŁY MIEJSCE NA WOŁYNIU W 1943 ROKU

		CBOS
A kto był ich sprawcą?		N=689
Ukraińcy	52%	
Ukraińcy	29%	
Banderowcy, UPA, nacjonaliści ukraińscy	21%	
Ukraińcy i Niemcy lub Sowieci	2%	
Przywódcy ukraińscy	1%	
Ukraińcy i Polacy	3%	
Polacy	1%	
Okupanci: Niemcy, Sowieci	12%	
Inne odpowiedzi	1%	
Nie wiem	31%	

Mimo że w ostatnich pięciu latach zwiększył się odsetek osób deklarujących, że słyszały coś o wydarzeniach z 1943 roku, rzeź wołyńska jest nadal szerzej nieobecna w polskiej pamięci zbiorowej, o czym świadczy fakt, że w opiniach części respondentów sytuuje się poza domeną doświadczeń polsko-ukraińskich. Gdyby wypowiedzi badanych dotyczące odpowiedzialności za zbrodnie na Wołyniu odnieść nie tylko do grupy osób deklarujących znajomość tematu, ale do ogółu ankietowanych, okazałoby się, że blisko połowa (47%) nie ma wiedzy w tym zakresie (32% deklaruje to wprost, a 15% – mimo że słyszało coś o zbrodniach na Wołyniu – nie wie, kto był ich ofiarą, ani kto ich dokonał), natomiast ponad jedna trzecia (36%) interpretuje to wydarzenie jako wspólne doświadczenie Polaków i Ukraińców.

Wśród ogółu badanych najczęstsza jest opinia, że w 1943 roku na Wołyniu Ukraińcy dokonali zbrodni na Polakach (30%). Relatywnie niewielu ankietowanych (3%) twierdzi, że sprawcami zbrodni byli co prawda Ukraińcy, ale ofiarami – członkowie obu narodowości; tylko sporadycznie badani postrzegają rzeź jako wspólną tragedię – 2% ogółu jest zdania, że w 1943 roku na Wołyniu Polacy i Ukraińcy mordowali się nawzajem.

Dla co czternastego respondenta (7%) rzeź wołyńska to zbrodnia dokonana na Polakach przez Niemców lub Rosjan, a 4% badanych sądzi wprawdzie, iż ofiarą rzezi byli Polacy, ale nie potrafi powiedzieć, kto jej dokonał. Pozostali ankietowani (7%) udzielają innych odpowiedzi, często połowicznych i ogólnikowych lub wskazujących na skojarzenia z innymi wydarzeniami z czasów II wojny światowej.

	CBOS
Ofiary i sprawcy zbrodni na Wołyniu. Odpowiedzi rekodowane	N=1010
Sprawcami byli Ukraińcy, a ofiarami Polacy	30%
Sprawcami byli Ukraińcy, a ofiarami Polacy i Ukraińcy	3%
Sprawcy i ofiary były po stronie zarówno polskiej, jak i ukraińskiej	2%
Sprawcami byli Polacy, a ofiarami Ukraińcy	1%
Sprawcami byli Niemcy/ Rosjanie, a ofiarami Polacy	7%
Ofiarami byli Polacy, jednak nie wiadomo, kto był sprawcą	4%
Inne odpowiedzi	7%
Brak wiedzy	47%

Obecne stosunki polsko-ukraińskie ankietowani oceniają na ogół ambiwalentnie, a ponad połowa wyraża przekonanie, że wspólna przeszłość Polaków i Ukraińców raczej dzieli oba narody, niż łączy. Niemniej większość badanych (63%) dostrzega możliwość pojednania między Polakami i Ukraińcami, a tylko jedna piąta (21%) jest przeciwnego zdania.

Rzeź wołyńska była przez lata nieobecna w polskiej świadomości historycznej, a depozytariuszami pamięci o niej były głównie rodziny dotknięte tą tragedią, szerzej – środowiska kresowe. O wydarzeniach, które miały miejsce na Wołyniu, zaczęto mówić dopiero w latach dziewięćdziesiątych i w dalszym ciągu nie są one szerzej eksponowane ani w oficjalnej, ani w zbiorowej pamięci społeczeństwa polskiego. Mimo że w ostatnich pięciu latach zwiększył się odsetek osób, które słyszały o rzezi wołyńskiej, wydarzenia te są często sytuowane poza wspólnym doświadczeniem Polaków i Ukraińców. Są mylone z innymi faktami z okresu II wojny światowej lub wywołują tylko powierzchowne skojarzenia.

Mimo że rzeź wołyńska nadal pozostaje białą plamą na mapie polskiej pamięci zbiorowej, a w debacie publicznej obecne są głosy podejmujące ten temat w sposób bardziej zniuansowany (sytuujące wydarzenia na Wołyniu w szerszym kontekście stosunków polsko-

-ukraińskich i dostrzegające zarówno sprawców, jak i ofiary po obu stronach), w opinii społecznej jest to przede wszystkim ukraińska zbrodnia na Polakach. Tylko nieliczni badani dostrzegają ofiary również po stronie ukraińskiej lub skłonni są twierdzić, że wśród sprawców mogli się znaleźć także Polacy.

Opracował
Marcin HERRMANN

Tabela 1

		Jak ocenia Pan(i) obecne stosunki polsko-ukraińskie?				Liczba osób
		Dobre	Ani dobre, ani złe	Złe	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		21	46	15	18	1009
Płeć	Mężczyźni	27	45	15	13	489
	Kobiety	17	47	14	23	520
Wiek	18-24 lata	29	47	10	14	119
	25-34	24	49	11	17	204
	35-44	20	50	10	21	171
	45-54	26	44	14	16	166
	55-64	16	44	21	19	174
	65 lat i więcej	16	43	19	22	174
Miejsce zamieszkania	Wieś	22	42	15	21	397
	Miasto do 19 999	16	48	17	19	156
	20 000 - 99 999	24	47	13	16	181
	100 000 - 499 999	19	51	13	17	168
	500 000 i więcej mieszk.	27	49	12	12	106
Wykształcenie	Podstawowe	17	38	18	28	219
	Zasadnicze zawodowe	19	44	16	20	253
	Średnie	26	46	13	15	337
	Wyższe	21	58	10	11	199
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	26	54	14	7	91
	Średni personel, technicy	22	34	20	24	39
	Pracownicy adm.-biurowi	26	49	10	15	68
	Pracownicy usług	23	54	14	10	67
	Robotnicy wykwalifikowani	25	41	12	22	110
	Robotnicy niewykwalifik.	20	36	22	23	59
	Rolnicy	12	48	12	27	62
	Pracujący na własny rach.	39	35	9	17	40
Bierni zawodowo	Renciści	24	40	11	24	69
	Emeryci	17	44	20	20	199
	Uczniowie i studenci	28	53	5	14	61
	Bezrobotni	17	51	14	18	97
	Gospodynie domowe i inni	12	56	13	19	47
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	21	47	19	13	132
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	36	41	10	13	97
	sekt. pryw. poza rolnict.	23	46	12	20	222
	prywatnym gosp. rolnym	15	49	13	23	61
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	17	47	14	23	146
	501-750	18	49	9	24	98
	751-1000	25	41	14	20	166
	1001-1500	19	50	15	16	145
	Powyżej 1500 zł	25	52	13	11	166
Ocena własnych war. mater.	Złe	13	41	19	27	138
	Średnie	17	49	14	20	450
	Dobre	29	45	13	14	421
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	24	51	11	15	56
	Raz w tygodniu	20	46	14	20	446
	1-2 razy w miesiącu	21	46	13	19	163
	Kilka razy w roku	22	45	16	17	225
	W ogóle nie uczestniczy	25	45	15	15	119
Poglądy polityczne	Lewica	24	51	12	13	161
	Centrum	23	49	13	14	369
	Prawica	22	46	19	13	268
	Trudno powiedzieć	16	36	12	36	210

Tabela 2

		Czy, Pana(i) zdaniem, wspólna historia Polaków i Ukraińców – różne wydarzenia z przeszłości raczej łączą czy też dzielą oba narody?			Liczba osób
		Łączą	Dzielą	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		24	54	22	1006
Płeć	Mężczyźni	25	57	19	488
	Kobiety	23	51	26	519
Wiek	18-24 lata	40	39	20	119
	25-34	31	43	25	204
	35-44	26	51	24	170
	45-54	19	62	19	165
	55-64	16	68	16	174
	65 lat i więcej	14	57	29	174
Miejsce zamieszkania	Wieś	22	54	25	397
	Miasto do 19 999	23	52	25	156
	20 000 - 99 999	23	53	24	181
	100 000 - 499 999	24	56	20	166
	500 000 i więcej mieszk.	32	55	13	106
Wykształcenie	Podstawowe	17	49	34	219
	Zasadnicze zawodowe	21	55	24	252
	Średnie	26	56	18	337
	Wyższe	30	54	16	198
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	28	61	10	90
	Średni personel, technicy	12	63	25	39
	Pracownicy adm.-biurowi	39	46	15	68
	Pracownicy usług	25	48	27	67
	Robotnicy wykwalifikowani	27	43	30	109
	Robotnicy niewykwalifik.	26	51	23	59
	Rolnicy	12	64	25	62
	Pracujący na własny rach.	29	49	22	40
Bierni zawodowo	Renciści	22	47	31	69
	Emeryci	13	62	25	199
	Uczniowie i studenci	45	45	10	61
	Bezrobotni	21	55	24	97
	Gospodynie domowe i inni	24	58	18	47
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	22	65	14	132
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	40	41	19	96
	sekt. pryw. poza rolnict.	26	45	28	221
	prywatnym gosp. rolnym	13	67	19	61
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	26	47	27	146
	501-750	28	54	18	98
	751-1000	22	50	28	166
	1001-1500	25	57	18	144
	Powyżej 1500 zł	25	60	15	166
Ocena własnych war. mater.	Złe	17	61	22	138
	Średnie	20	56	24	448
	Dobre	30	49	21	420
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	18	61	21	56
	Raz w tygodniu	23	55	22	445
	1-2 razy w miesiącu	22	48	30	161
	Kilka razy w roku	28	52	19	225
	W ogóle nie uczestniczy	23	55	22	119
Poglądy polityczne	Lewica	23	64	14	160
	Centrum	29	52	19	369
	Prawica	19	64	17	267
	Trudno powiedzieć	22	37	42	210

Tabela 3

		Czy pojednanie między Polakami a Ukraińcami jest:			Liczba osób
		możliwe	niemożliwe	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		63	21	16	1007
Płeć	Mężczyźni	70	19	11	489
	Kobiety	56	23	21	519
Wiek	18-24 lata	63	24	13	119
	25-34	67	15	17	204
	35-44	63	24	13	170
	45-54	63	24	12	166
	55-64	68	18	14	174
	65 lat i więcej	51	23	25	174
Miejsce zamieszkania	Wieś	54	25	21	397
	Miasto do 19 999	65	24	12	156
	20 000 - 99 999	73	14	14	181
	100 000 - 499 999	66	20	14	167
	500 000 i więcej mieszk.	72	17	11	106
Wykształcenie	Podstawowe	47	26	27	219
	Zasadnicze zawodowe	61	24	15	252
	Średnie	67	19	13	337
	Wyższe	75	15	11	199
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	77	15	8	91
	Średni personel, technicy	49	32	19	39
	Pracownicy adm.-biurowi	69	12	19	68
	Pracownicy usług	69	22	9	67
	Robotnicy wykwalifikowani	67	21	12	109
	Robotnicy niewykwalifik.	49	30	21	59
	Rolnicy	62	18	20	62
	Pracujący na własny rach.	75	13	11	40
Bierni zawodowo	Renciści	69	14	17	69
	Emeryci	56	23	21	199
	Uczniowie i studenci	64	27	9	61
	Bezrobotni	59	21	20	97
	Gospodynie domowe i inni	54	28	18	47
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	59	28	13	132
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	79	12	9	96
	sekt. pryw. poza rolnict.	67	18	15	222
	prywatnym gosp. rolnym	60	22	18	61
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	56	28	16	146
	501-750	59	20	21	98
	751-1000	63	26	11	166
	1001-1500	67	17	16	144
	Powyżej 1500 zł	74	14	11	166
Ocena własnych war. mater.	Złe	53	30	17	138
	Średnie	59	22	19	448
	Dobre	71	17	13	421
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	68	16	16	56
	Raz w tygodniu	63	21	15	446
	1-2 razy w miesiącu	54	24	22	161
	Kilka razy w roku	66	18	16	225
	W ogóle nie uczestniczy	66	23	11	119
Poglądy polityczne	Lewica	73	21	6	160
	Centrum	64	23	13	369
	Prawica	69	18	13	268
	Trudno powiedzieć	45	22	34	210

Tabela 4

		Czy słyszał(a) Pan(i) o zbrodniach, jakie miały miejsce w roku 1943 na Wołyniu?			Liczba osób
		Tak, wiele o tym słyszał(a)m	Coś o tym słyszał(a)m, ale niewiele	Nic nie wiem na ten temat	
		%	%	%	
Ogółem		28	41	31	1008
Płeć	Mężczyźni	35	36	29	489
	Kobiety	21	45	34	519
Wiek	18-24 lata	11	41	47	119
	25-34	15	46	39	204
	35-44	31	38	31	171
	45-54	36	41	23	166
	55-64	37	40	23	174
	65 lat i więcej	33	38	29	173
Miejsce zamieszkania	Wieś	26	37	38	396
	Miasto do 19 999	27	46	27	156
	20 000 - 99 999	27	49	24	181
	100 000 - 499 999	30	35	35	168
	500 000 i więcej mieszk.	34	42	23	106
Wykształcenie	Podstawowe	20	35	45	218
	Zasadnicze zawodowe	26	38	36	253
	Średnie	29	43	29	337
	Wyższe	37	46	17	199
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	44	47	9	91
	Średni personel, technicy	32	46	22	39
	Pracownicy adm.-biurowi	33	37	30	68
	Pracownicy usług	13	55	32	67
	Robotnicy wykwalifikowani	26	46	28	110
	Robotnicy niewykwalifik.	25	33	43	59
	Rolnicy	21	46	33	62
Pracujący na własny rach.	28	50	21	40	
Bierni zawodowo	Renciści	28	31	41	69
	Emeryci	35	39	25	199
	Uczniowie i studenci	11	46	43	61
	Bezrobotni	17	33	50	97
	Gospodynie domowe i inni	29	23	48	47
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	33	43	24	132
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	35	41	24	97
	sekt. pryw. poza rolnict.	24	48	28	222
	prywatnym gosp. rolnym	22	39	38	61
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	14	38	47	146
	501-750	21	46	33	98
	751-1000	24	44	32	166
	1001-1500	37	41	23	145
	Powyżej 1500 zł	38	43	19	166
Ocena własnych war. mater.	Złe	22	41	37	138
	Średnie	27	39	35	450
	Dobre	31	43	26	420
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	30	51	19	56
	Raz w tygodniu	27	40	32	445
	1-2 razy w miesiącu	21	41	39	163
	Kilka razy w roku	26	41	33	225
	W ogóle nie uczestniczy	39	36	24	119
Poglądy polityczne	Lewica	33	46	21	161
	Centrum	25	37	37	369
	Prawica	39	42	19	268
	Trudno powiedzieć	14	40	46	209